

Okas- ja lehtpuuokste kasutamisest loomasöödana

Hea toodangu säilitamine talvekuudel on ainult siis võimalik, kui kasutame kõiki olemasolevaid võimalusi loomade paremal söötmisel.

Otstarbeka lisa söödana karjale on ennast viimasel ajal igati õigustanud okas- ja lehtpuude oksad. Kogemused näitavad, et vitamiinirikkaid kuuseoksi söövad loomad meeleldi. Vitamiinide sisaldus ongi okasööda väärtuslikuks omaduseks, sest tänavuse aasta vihmade ilmastiku mõjul kaotasid talveks varutud söödad palju neis sisalduvaid vitamiine.

Okaspuuoksi söödetakse lehmadele tervelt 2—4-kg kogusena päevas. Kogemused tõendavad, et okaspuuoksid, lisatuna teistele söötadele, ei avalda looma tervisele kahjulikku mõju. Kui aga hakata neid koresöötade vähesuse korral andma täitesöödana, siis võivad okstes ohtralt sisalduvad vaik ja eeterõlid suure koguse ja ühekülgse sööda juures loomade tervist kahjustada. Sagedamaks tunnuseks on sel puhul loomadel kõhukinnisus. Üldiselt sisaldavad okaspuuoksid talvel vähem kahjulike aineid kui kevadel ja sügisel. Seepärast on neid vaja varuda talvekuudel.

Eeterõlide eemaldamiseks võib oksi eelnevalt hautada ja aurutada. Ettevalmistamata kujul võib okaspuuokste päevaseks koguseks looma kohta olla maksimaalselt 4—5 kg. Need antakse ette pärast põhisosõttasid nii hommikul kui ka õhtul. Okaspuuokste järjekindlal tarvitamisel on soovitatav teha iga kolmenädalase söötmise järel kümnepäevane vaheaeg.

Okaspuuoksi võib edukalt anda ka lammastele ja kanadele. Vasikatele on soovitatav anda okaspuuokste leotist. Selleks tuleb oksad hekseldada, asetada kasti või tünni ja valada 70—80° kuuma veega üle, arvestades iga kilogrammi oksamassi kohta üks liiter vett. Seejärel suletakse tünn või kast 3—4 tunniks. Leotist võib valmistada nii kadaka, kuuse kui ka männi okstest. Noorloomadele, sigadele ja lammastele joodetakse niisugust leotist 2—5 liitrit päevas, hobuste

ja veistele kuni 5 liitrit päevas.

Kui aga söödetakse loomadele okaspuuoksi täitesöödana, siis tuleb oksad lõikuda väiksemateks osakesteks, asetada need seejärel suurde katlasse, valada üle veega ja ajada vesi kuumaks kuni keemiseni. Niisuguses seisukorras hoitakse segu 1—1,5 tundi. Siis võetakse oksad katlast välja ja valatakse üle puhta sooja veega. 2—3 tunni pärast on oksad söötmiseks valmis. Neid võib täiskasvanud veistele anda täitesöödana 7—8 kg ööpäevas.

Kolhoosides on talvel loomadele lisa söödana antud laialdaselt lehtpuuoksi. Väärtuslikumat sööta saadi siinjuures kase, haava, paju ja lepa okstest. Oksad purustati hobu- või traktorihekslimasinil mitte üle 3 sm pikkusteks heksliteks.

Selleks, et loomad omastaksid okstes leiduvaid toitaineid, peenendatakse hekslid oksahelvesteks. Helveste valmistamisel kasutatakse haamerveskeid või universaalveskit MK-3. Oksahelbeid on hõlpsam valmistada külmade ilmadega. Heina ja söödapõhu vähesuse korral on oksahelveste söõtmine loomadele väga kasulik, kuna oksahelbed on mahlakad ja vitamiinirikkad, nende arvel saab kokku hoida koresööta.

Valmistatud helbeid söövad loomad meelsasti niieraldi kui ka segus teiste söötadega. Normaalse, 40—50-protsendilise niiskusesisaldusega helbeid söödetakse terveile ja täiskasvanud veistele kuni 8 kg päevas, noorloomadele vastavalt nende suurusele 2 ja rohkem kilogrammi päevas. Helveste maitsestamiseks on soovitatav neile lisada 100—200 g söödajahu ja 3—5 g keedusoola iga kg kohta. Kuivanud oksahelbeid tuleb enne söötmist niisutada soolveega kuni normaalse niiskuseeni. Lehtpuuokste helbed on tänavusest niiskuse käes riknenud põhust ligi kaks korda väärtuslikumad.